

УДК 338 (470.41)

JEL Classification: E61, F62, O33

DOI: 10.15587/2312-8372.2018.150767

АНАЛІЗ ГЛОБАЛЬНОГО АСПЕКТУ ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ

Омельяненко В. А.

1. Вступ

Актуальність досліджень різноманітних аспектів інноваційної діяльності у ХХІ ст. обумовлена тим, що рівень соціально-економічного розвитку будь-якої країни став багато в чому визначатися саме її інноваційним рівнем. Він базується на інтелектуальних ресурсах, високих технологіях, ефективному використанні та якісному удосконаленні всіх факторів виробництва.

Міжнародне співробітництво в сфері інновацій критично важливе у шостому технологічному укладі. Він розвивається на основі міжгалузевих взаємодій, а відтак вимагає залучення ресурсів різних секторів та різних країн, глобальних космічних дослідницьких проєктів, планів видобутку корисних копалин в космосі та інших подібних глобальних ініціатив.

У результаті міжнародні відносини стали концентруватися навколо технологій та інновацій. Автор роботи [1] саме в факторі технологічної трансформації, що супроводжує перехід від традиційного суспільства до індустріального, вбачав джерело змін системи міжнародних відносин.

Відтак інноваційні процеси набувають міжнародного характеру з високим ступенем інтеграції в рамках проєктів, що формує як якісно нові можливості для економіки, так і виклики для інститутів, що реалізують завдання стратегічного менеджменту. В цих умовах постає завдання вироблення відповідних інституційних стратегій інноваційного розвитку, що будуть враховувати міжнародний фактор та дозволять уникнути своєрідного «шоку майбутнього» для країн.

2. Об'єкт дослідження та його технологічний аудит

Об'єктом дослідження є інституційні стратегії інноваційного розвитку, що враховують міжнародний фактор.

Для сучасного світу характерні глобальна доступність, відкритість та стрімке поширення інформації й інновацій у глобальному економічному середовищі, віртуалізація, а відтак і неконтрольованість фінансової сфери та зростання ролі інших факторів глобалізації. Це вимагає від урядів підвищення вибору пріоритетів та міжнародних політико-економічних стратегій з метою посилення власного позиціонування в пріоритетних сферах [2].

Важливість дослідження інноваційних стратегій з точки зору геополітики відзначається у дослідженні [3]. На основі проведення науко-метричного аналізу його автор відзначає дефіцит досліджень, присвячених політичним аспектам інноваційної діяльності та інноваційній політиці.

З цих позицій можемо перейти до розгляду об'єкту дослідження в рамках

проблематики геоeкономіки, яку можна визначити як стратегію окремих держав для досягнення національних цілей. Сучасний акцент геоeкономіки концентрується на економічній силі держави та її посилення за рахунок досягнення технологічних переваг.

Зазначений факт ґрунтується на ідеях концепції світ-системного підходу Валерстайна, аналіз в рамках якого спирається на інтеррегіональний та транснаціональний поділ праці, й відповідно розділяє країни світу на центр, напівпериферію та периферію. Країни центру мають відповідну спеціалізацію на високкваліфікованому та капіталоемному виробництві, а решта – на низькокваліфікованому виробництві й видобутку первинної сировини.

Роль інноваційно-технологічного фактору полягає в тому, що він вносить динамізм у визначений розподіл, тобто країни можуть змінити свій статус. В цьому контексті відзначимо можливість явища, відомого як ліпфродінг (leapfrogging), що дозволяє країнам, які розвиваються, просуватися в технологічному плані набагато швидше за темпи, якими розвинені країни створювали технології попереднього покоління. Яскравим прикладом може бути використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що формують потенціал економічного зростання.

Зі стратегічної точки зору традиційна геополітика ХХ ст. в сучасних умовах змінилася геоeкономікою, яка здійснює економічне «захоплення» територій без їх приєднання. Арсенал засобів для такого роду завоювань досить широкий. У нього входять традиційні схеми, такі як встановлення митних тарифів, субсидування галузей національної економіки, пільгове кредитування та податкове регулювання, що стимулює розвиток пріоритетних для країни напрямків тощо. Інноваційно-технологічний чинник являє собою складну та потужну можливість такого захоплення через залежність від імпорту високих технологій та обладнання, що в свою чергу є фактором спеціалізації країн.

Наступний аспект об'єкта дослідження пов'язаний з тим, що під впливом глобальних інноваційних трансформацій змінюється «природа» держави, зокрема, питання державного суверенітету потрапляють під вплив геополітики та геоeкономіки. В результаті цього відбувається перерозподіл функцій держави на наднаціональний і субнаціональний рівні.

На основі дослідження [4] можемо визначити ключове завдання в цих умовах – формування національної інноваційної системи, яка б стимулювала інноваційні процеси та забезпечувала отримання необхідних інноваційних ресурсів в умовах лібералізації міжнародних відносин. У цьому випадку розвиток світової економіки змінює свою парадигму від ринково-ієрархічних конструкцій через глобалізацію до формування єдиної мережної світової економіки. Вона формується на базі кластерно-мережного розвитку в рамках національних економік і кросмережних кластерів, що проходять через кордони держав.

Відтак, складність розробки національних стратегій в таких умовах зростає багаторазово. Такий висновок впливає з концепції синергетики Хакена, відповідно до якої у складній нелінійній системі життєздатними виявляються тільки ті типи структур, що забезпечують коеволюцію та досягнення консенсусу між її різними елементами. Це можна підтвердити і парадоксом Нейсбіта, який ствер-

джує, що чим вищим є рівень глобальної економіки, тем сильнішими мають бути її дрібні учасники.

В таких умовах інтенсивно перетворюється інституціональне середовище бізнесу та політики. Тому питання про співвідношення національного й глобального стає кардинальною проблемою публічного управління, що вимагає багаторівневого підходу в рамках системних стратегій розвитку держави.

3. Мета та задачі дослідження

Мета дослідження – розробка концептуальних основ системних стратегій розвитку держави в рамках реалізації геоекономічних інтересів в інноваційній сфері.

Для досягнення поставленої мети дослідження було визначено такі наукові завдання:

1. Провести аналіз еволюції інноваційної політики та обґрунтувати її міжнародний аспект.
2. Визначити зміст державної інноваційної політики.
3. Проаналізувати вплив міжнародного фактору на стратегічну державну політику.
4. Визначити завдання стратегічної аналітики інновацій.
5. Визначити актуальний інструментарій реалізації інноваційної політики.

4. Дослідження існуючих рішень проблеми

Дослідження [1] акцентує увагу на нових вимірах (факторах) міжнародних відносин, серед яких важливу роль займає інноваційно-технологічний. При цьому перед кожною країною постає питання вироблення відповідної стратегічної політики з метою реалізації національних інтересів. Певні елементи такої політики знаходимо в дослідженні [2], однак міжнародний аспект потребує більш докладної деталізації.

Автор дослідження [3] розглядає теоретичні та практичні аспекти інноваційної політики, однак їх міжнародний аспект вимагає поглиблення та конкретизації. В якості аналітичної бази для цього можемо розглянути дослідження [4], в якому розглядається мережевий аспект глобальної економіки. Ризики глобальної економіки в рамках міжнародного суперництва розглянуті в дослідженні [5]. Дослідження акцентує увагу на тому, що у багатьох випадках держави беруть активну участь в міжнародних економічних відносинах, навмисно спотворюючи конкурентне середовище в інтересах своїх виробників. Ефективність підтримки держави часто відіграє значиму, а часом і визначальну роль для конкурентоспроможності його виробників. Існують технологічні ринки, які в результаті підтримки національними урядами є монополізованими. В якості прикладу автори наводять виробництво авіалайнерів. Корпорація Boeing протягом усього часу свого існування (понад 100 років) одержувала величезні державні (переважно військові) замовлення від уряду США, технології яких потім використовувалися в угодах з цивільним сектором.

Таким чином, використання геополітичних економічних інструментів, особливо з боку найбільш розвинених держав, носить надзвичайно масштабний характер. Складаючись у складну систему, у цілому вони дозволяють таким країнам допомагати своїм виробникам забезпечувати домінування на найцікавіших їм ринках. Тому позиції країни у світовому поділі праці безпосередньо

залежать від здатності проводити ефективну міжнародну політику, отримуючи необхідні ресурси ззовні.

У сучасному глобальному світі практично не залишилося держав, що продовжують існувати автономно. При цьому одні держави шукають опору на власні сили, не забуваючи про потрібних союзників, і перевагах всесвітньої торгівлі, інші, подібно Бразилії, розвивають регіональні економічні союзи. Інші, наприклад, КНР, обирають еволюційну стратегію. З середини 2000-х рр. КНР стала розвивати інноваційні компетенції, обравши курс на формування ендогенних незапозичених інновацій.

За рахунок ефектів мереж, відкритості та взаємопосилення зв'язків у рамках глобальної інноваційної системи формуються глобальні інноваційно-технологічні ланцюжки високого порядку (транснаціональні гравці, у тому числі глобальні мережні суб'єкти). Ці інституційно-організаційні форми володіють якісно більш високими характеристиками інноваційної активності [6].

В рамках теоретичного аналізу для визначення змісту біфуркаційного вибору (можна вважати аналогом стратегічного вибору, що призводить до інституційних змін) у дослідженні [7] виділено ряд таких ознак:

- напрямок траєкторії розвитку системи відносин держав;
- зміст пріоритетів основних суб'єктів світової політики;
- способи реалізації національних інтересів;
- напрямок розвитку міжнародного співробітництва.

Вважаємо, що технологічні шоки та зміну технологічних парадигм і траєкторій [8] можна розглядати як фактор біфуркацій, що дозволяє розглядати зміст визначених ознак в інноваційній сфері. Також визначені аспекти можуть бути розглянуті в контексті сучасних системних інноваційних стратегій, проаналізованих у дослідженнях [9, 10].

Автори аналітичних досліджень [11, 12] підкреслюють, що країни – інноваційні лідери наразі реалізують свої стратегії за допомогою інформаційно-мережевого фактора прогнозування та управління. Однак, у дослідженні [13] відзначається важливість інституціоналізації інноваційної політики у кожній конкретній країні та навіть секторі. Приклад такої інституціоналізації знаходимо у дослідженні [14], однак варто відзначити, що він є результатом інституціоналізації координуючої ролі держави в оборонному секторі.

Таким чином, результати аналізу дозволяють зробити висновок про те, що питання розробки концептуальних основ системних стратегій розвитку держави в рамках реалізації геоекономічних інтересів в інноваційній сфері є перспективним завданням в умовах міжнародного суперництва економік та інноваційних систем.

5. Методи досліджень

Для вирішення поставлених завдань в дослідженні було використано як класичні наукові методи (аналізу та синтезу, логічного узагальнення, аналогій, порівняльного співставлення, графоаналітичний методи), так і специфічні методи економіки високих технологій та інноваційного менеджменту. А також сучасної теорії міжнародних відносин. Зокрема, для визначення основ міжнародних інноваційних стратегій були використані наступні методи:

- адаптовані методи прийняття рішень на основі оптимізації показників ефективності для визначення стратегічних орієнтирів розвитку;
- системно-еволюційний підхід та методологія компаративної аналітики для вивчення ролі інновацій в різні періоди в розрізі груп країн;
- методи технологічної аналітики для визначення технологічної динаміки та технологічної траєкторії для корекції вибору національних пріоритетів та пріоритетів міжнародного співробітництва;
- методи, що базуються на основі аналізу схем стратегічного розвитку інноваційних систем та міжгалузевих високотехнологічних комплексів;
- методи пошуку інноваційних шляхів розвитку та методи комплексного економічного аналізу політики розвитку.

6. Результати досліджень

У сфері міжнародних економічних відносин держави створюють для економічних агентів правила гри, тобто рамкові інституціональні, організаційно-правові, загальноекономічні умови ведення економічної діяльності, впливаючи на їх поведінку переважно непрямыми методами (податковими, кредитно-грошовими тощо). Кінцевий економічний результат при цьому визначається в першу чергу конкурентною взаємодією зазначених агентів, а не регулюючою діяльністю держави.

Таким чином, постає питання в границях між інноваційною політикою й суміжними напрямками [9]. Відповідно еволюцію інноваційної політики можемо розглянути в рамках наступних етапів:

- 1) традиційна політика, що орієнтується на наукові дослідження й розробки, тобто переважно розглядає процес з боку виробників інновацій без прив'язки до інноваційного попиту;
- 2) друге покоління інноваційної політики розглядає потенціал національних інноваційних систем і кластерів;
- 3) третє покоління інноваційної політики розглядає потенціал інноваційного розвитку, що поширюється й на інші сектори та сфери політики. Реалізація цього потенціалу можлива за рахунок стимулювання міжсекторальної оптимізації елементів різних об'єктів інноваційної політики через координацію та інтеграцію [10, 11];
- 4) сучасна інноваційна політика виступає як частина зовнішньополітичної стратегії держави на міжнародній арені в умовах конкуренції за ринки збуту, інвестиції та ресурси. При цьому до вироблення інноваційної політики визначенню необхідно додати роль різних груп інтересів, бізнес-структур, виробників і споживачів й інших стейколдерів.

Реалізація сучасної інноваційної політики можлива в рамках нових інституційних стратегій, що відображають інноваційні тренди [13]. Вказаний аспект вже включений до ряду аналітичних досліджень. Зокрема, у грудні 2016 р. Організація економічного співробітництва й розвитку (OECD) опублікувала доповідь, присвячену розвитку науки, технологій і інновацій з фокусом на країни OECD (OECD Science, Technology and Innovation Outlook 2016) [12]. У доповіді наводиться аналіз наявних мегатрендів, що впливають на науку, технології та інновації, технологічних трендів майбутнього, а також робиться висновок про їх вплив на траєкторії

зміни державної інноваційної політики. На перспективу 10–15 років у доповіді визначені наступні тренди державної інноваційної політики:

- розвиток підходу відповідальних досліджень і розробок (responsible research and innovation), зокрема, й через розширення залучення громадськості у формуванні науково-технологічної політики та узгодженні пріоритетів;
- ріст експериментування у формуванні науково-технологічної політики (design thinking and experimentation in policy formulation and delivery);
- зростаюча цифровізація науково-технологічної політики, у тому числі використання аналізу Big Data для проведення доказової (evidence based) політики;
- зміна механізмів консультування держави в області науково-технологічної політики (підвищення ролі big data; відкритості; залучення міжнародних експертів і т. д.).

Таким чином, роль держави, у тому числі її геополітичний контекст, можна визначити в рамках процесів за чотирма основними напрямками:

- 1) розробка пріоритетів;
- 2) розподіл бюджету та оцінка;
- 3) механізми політичної координації;
- 4) система взаємодії із зовнішніми стейкхолдерами.

В рамках інституційно-технологічного проектування нові стратегії базуються на уявленні про державу як «динамічного каталізатора». В рамках такого підходу інноваційна політика може бути розглянута як скоординована державна ініціатива з мобілізації національних ресурсів з метою прискорення технологічних змін та утримання лідерства в світовій конкуренції. Таким чином, можемо визначити її системний характер, що має реалізовуватись в рамках відносин типу B2A (business-to-administration або бізнес між приватними підприємствами і державою) та B2G (business-to-government).

Це дозволить реалізувати стратегії інноваційно-комунікаційної моделі стратегічного маркетингу. Оцінка стратегії інноваційно-комунікаційної моделі маркетингу залежить від прогнозів та припущень щодо тенденцій розвитку глобального економічного середовища, заснованих на таких елементах:

- прогнози щодо загального стану економіки, показниками якого є, зокрема, рівень безробіття, темпи зростання заробітної плати, рівня ВВП, інфляції тощо;
- прогнозування стратегічного напрямку розвитку технологій.

З цієї причини уряду необхідно постійно удосконалювати процес регулювання, актуалізуючи нормативну базу та залучаючи інші інститути інноваційної системи. Зазначений факт призводить до необхідності створення системи стратегічного аналізу інноваційної сфери, що дозволить підвищити ефективність рішень.

В цих умовах загальну мету стратегічної аналітики інновацій можемо визначити як змістовний і формальний опис інноваційної системи, виявлення особливостей, тенденцій, можливих та неможливих напрямків його розвитку. Результатом стратегічного аналізу має бути системна модель інноваційної політики та середовища її реалізації. В рамках аналітики має здійснюватись порівняння намічених стратегічних орієнтирів та реальних можливостей, які можна реалізувати, виходячи з впливу середовища, аналіз розриву між ними. Також проводиться аналіз можливих варіантів системного інноваційного розвитку та

визначення стратегічних альтернатив.

На основі цього можемо визначити такі ключові завдання стратегічної аналітики інновацій:

- 1) системний аналіз провідних напрямків досліджень та інновацій;
- 2) розвиток системи інформаційно-аналітичного забезпечення інституційної взаємодії по пріоритетних напрямках науково-технічної й інноваційної політики для адаптації кращого світового досвіду;
- 3) вирішення завдань забезпечення ефективного вирішення соціально-економічних проблем, а також інтеграції учасників інноваційної системи у міжнародні наукові мережі та проекти.

Серед ключових прикладів використання стратегічної аналітики можемо визначити наступні.

Перший базується на міжгалузевому характері сучасних технологій, що можна проаналізувати через мультиплікатор. Він дає можливість заздалегідь знати час і економічну силу конкретного впливу на інноваційний процес, вигідно використовувати цю інформацію, своєчасно припинивши неперспективні проекти.

Інший приклад пов'язаний з необхідністю стратегічної класифікації джерел і складових конкурентних переваг національної економіки. Таке поглиблення характеру складових і джерел дозволяє розробити множину необхідних дій, об'єднаних у цільову комплексну програму вирішення проблемної ситуації або досягнення стратегічних орієнтирів.

Вказані аспекти мають бути в основі сучасних національних технологічних ініціатив – довгострокових комплексних програм зі створення умов для забезпечення лідерства національних компаній на нових високотехнологічних ринках з обрієм планування до 20 років.

В міжнародному вимірі стратегічна аналітика має бути спрямована на вирішення наступних завдань:

- 1) проведення аналізу кращого досвіду країн по передових напрямках роботи у галузі науки, технологій та інновацій;
- 2) підготовка інформаційно-аналітичних матеріалів для вироблення стратегічних урядових рішень;
- 3) розробка проектів нормативно-правових актів відповідно до вимог інструментів, стратегій та кращих практик;
- 4) збір, аналіз і підготовка статистичних, наукометричних і аналітичних даних по науці, технологіям та інноваціям;
- 5) розробка рекомендацій, змістовних і фінансово-економічних обґрунтувань по включенню країни в нові міжнародні проекти в області науково-технічної та інноваційної політики.

На основі розуміння впливу фактору міжнародних ринків на темп розвитку новітніх технологічних інновацій держава потребує методологічних основ для відповідного інституційного проектування. Одним з таких може бути поінформованість в області технологій (technology domain awareness, TDA) [14]. Ця концепція розроблена для розвитку оборонної галузі, яка полягає у використанні детального знання області технологічних інновацій (простору, у якому перетинаються науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки в цивільній і

оборонній сфері).

TDA являє собою інформаційно-комунікаційну структуру, що поєднує зацікавлених представників уряду, академічних кіл та індустрії, надає необхідні дані для прийняття рішень в області оборонних технологій. А також надає економічні варіанти стратегій завдань в оборонній сфері.

В рамках практичного використання аналітико-управлінських елементів TDA Міністерство Оборони США одним зі своїх завдань вважає створення внутрішніх механізмів. Ці механізми дозволяють успішно використовувати динаміку комерційних ринків з метою одержання та збереження ініціативи в області військових технологій. Для досягнення даної мети було оголошено про запуск третьої версії ініціативи Міністерства Оборони США Better Buying Power 3.0 (BBP 3.0) (більш ефективна стратегія закупівель). Ця версія спрямована на забезпечення домінування у військовій сфері за допомогою технологічних переваг та інновацій. Найважливіші аспекти BBP 3.0 містять у собі усунення перешкод для використання комерційних технологій, нарощення використання прототипів і експериментування, а також удосконалення механізмів пошуку нових технологій і розширення на світових ринках.

Для досягнення амбіційних цілей BBP 3.0 необхідні такі бізнес-процеси в області інновацій:

- 1) забезпечення продукцією та технологіями для короткострокового застосування в області розробки прототипів;
- 2) ідентифікація можливостей для стратегічного спільного інвестування в проекти, над якими уряд зможе працювати разом із представниками академічних кіл і світовими центрами науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок;
- 3) оптимізація довгострокових пріоритетів та інвестування в області оборонних технологій.

TDA та Better Buying Power 3.0 є важливими інструментами координації інноваційних процесів в міжнародних економічних відносинах, зокрема, й в контексті проектування інноваційних мереж через експериментування у формуванні науково-технологічної політики. Відповідно можемо сформулювати критерії міжнародної участі при взаємодії з суб'єктами інноваційної діяльності з інших країн (рис. 1).

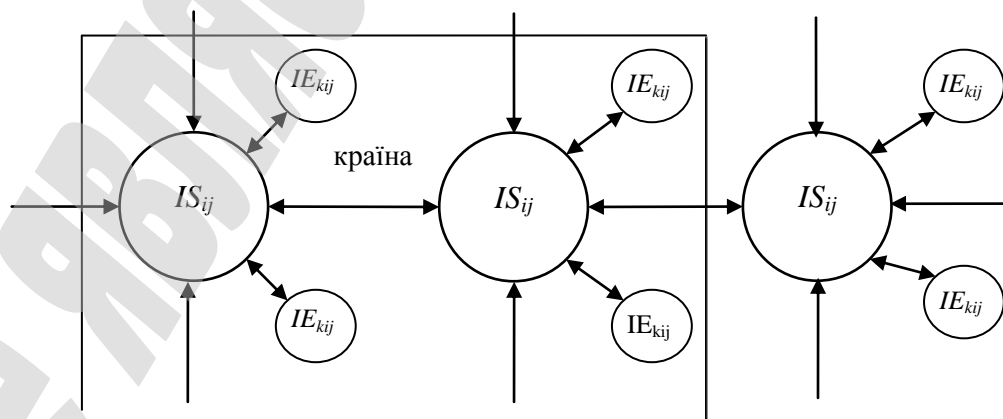

Рис. 1. Мережева міжнародна взаємодія елементів інноваційної системи: IS_{ij} – інноваційна система i -го сектору країни j ; IE_{kij} – елемент k інноваційної системи i -го сектору країни j

Сумарний ефект міжнародного ефекту можна розрахувати за формулою:

$$\begin{aligned} \text{Sum } E &= \sum_{l=1}^L \sum_{i=1}^N \sum_{j=1}^M (E_l((IS_{ij}) \cup (IS_{ij})) - Tr_l - T_l) = \\ &= \sum_{i=1}^N \sum_{j=1}^M \sum_{k=1}^K (E_l E((IE_{kij}) \cup (IE_{kij})) - Tr_l - T_l), \end{aligned} \quad (1)$$

де $\text{Sum } E$ – сумарний ефект інтеграції інноваційної системи до глобального середовища;

E_l – ефект участі в мережі (проекті) l ;

Tr_l – транзакційні витрати інституту адміністративних бар'єрів;

T_l – трансформаційні витрати галузі (галузях), в якій функціонують IE_{kij} .

Аналіз ефективності міжнародної стратегії трансферу технологій в умовах мережевої форми продемонструємо на прикладі двох умовних мереж різних країн (рис. 2).

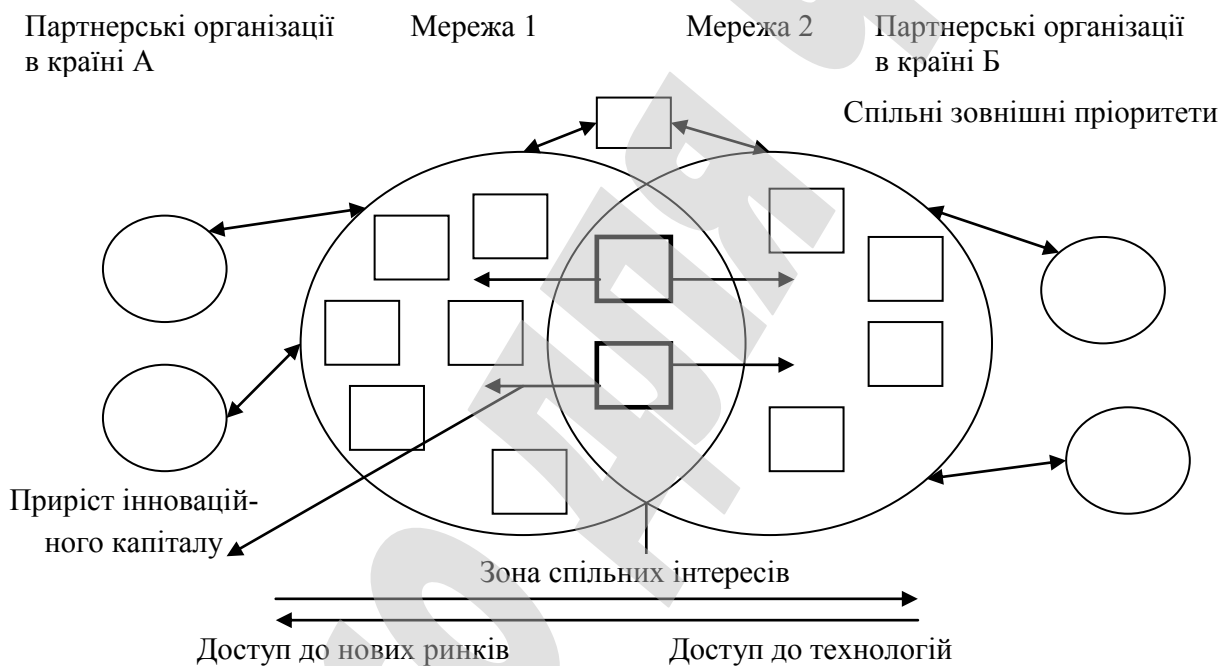

Рис. 2. Підвищення ефективності мереж при міжнародному співробітництві

Розроблена схема базується на тому, що у випадку високих технологій можливою є спільність сфер діяльності, оскільки при цьому можливе об'єднання зусиль і досягнення синергетичного ефекту співпраці інноваційних суб'єктів різних інноваційних систем.

Міжнародна взаємодія мереж узгоджується з тенденцією хайтеграції. В результаті географічні кордони кластера відбивають економічні реалії та не обов'язково збігаються з адміністративними кордонами. У той же час його формальні географічні межі сприяють міжособистісним контактам і тісній взаємодії агентів внутрішнього ринку, стимулюють накопичення соціального капіталу, критична маса якого є фундаментом інноваційного розвитку.

7. SWOT-аналіз результатів дослідження

Strengths. Сильною стороною у проведеному дослідженні є обґрунтування стратегічних векторів формування міжнародних інноваційних стратегій в контексті забезпечення реалізації національних інтересів, розвитку економіки й соціальної сфери.

Використання запропонованого підходу дозволить в подальшому розробити критерії оцінки стратегічної інноваційної безпеки з урахуванням технологічної динаміки. Розгляд стратегічної інноваційної безпеки в міжнародному контексті дозволить поєднати стратегічні засади її забезпечення з концепцією конкурентоспроможного розвитку на міжнародних ринках, а також дозволить реалізувати компаративний аналіз.

Weaknesses. Слабкою стороною є те, що практичне втілення методології інноваційної політики вимагає системних зусиль та стратегічного мислення, та планування. Це складно реалізувати в умовах панування підходів й стратегій, що засновані на отриманні короткострокової вигоди. Також досить складно реалізовувати функцію координації міжгалузевого співробітництва в умовах міжнародних впливів.

Opportunities. Можливостями для подальших досліджень є аналіз досвіду зарубіжних країн, зокрема, США, щодо вдосконалення інституційних основ реалізації геоекономічних інтересів з урахуванням реалій української економіки та інноваційної системи.

Threats. Загрозами для результатів проведених досліджень та їх практичного втілення є стрімкість інноваційного процесу та поява проривних інновацій в різних технологічних секторах. Це вимагає системної аналітики та змін стратегічних орієнтирів, що вимагає узгодження інтересів та координації на різних рівнях управління.

8. Висновки

1. Проведено аналіз еволюції інноваційної політики та визначено, що сучасна інноваційна політика виступає як частина зовнішньополітичної стратегії держави на міжнародній арені в умовах конкуренції за ринки збуту, інвестиції та ресурси. При цьому до вироблення інноваційної політики необхідно додати роль різних груп інтересів, бізнес-структур, виробників і споживачів й інших стейкхолдерів.

2. Визначено зміст державної інноваційної політики, у тому числі її геополітичний контекст, в рамках процесів за чотирма основними напрямками:

- 1) визначення пріоритетів;
- 2) розподіл бюджету та оцінка;
- 3) механізми політичної координації;
- 4) система взаємодії з зовнішніми стейкхолдерами.

В рамках інституційно-технологічного проектування нові стратегії державної інноваційної політики базуються на уявленні про державу як «динамічного каталізатора».

3. Проаналізовано вплив міжнародного фактору на стратегічну державну політику. В рамках такого підходу інноваційна політика розглянута як скоординована державна ініціатива з мобілізації національних ресурсів з метою прискорення технологічних змін та утримання лідерства в світовій конкуренції.

4. Визначено завдання стратегічної аналітики інновацій, зокрема, розвиток системи інформаційно-аналітичного забезпечення інституційної взаємодії по пріоритетних напрямках науково-технічної й інноваційної політики для адаптації кращого світового досвіду та вирішення завдань забезпечення ефективного вирішення соціально-економічних проблем. А також інтеграції учасників інноваційної системи у міжнародні наукові мережі та проекти.

5. Визначено актуальний інструментарій реалізації інноваційної політики, зокрема, поінформованість в області технологій та Better Buying Power. В якості практичного втілення вказаного інструментарію та стратегічної аналітики інновацій запропоновано розглядати інноваційні мережі.

Подяка

Публікація профінансована коштами, виділеними Міністерством освіти і науки України для розробки дослідницького проекту № 0117U003855 «Інституційне та технологічне проектування інноваційних мереж системного забезпечення національної безпеки України». А також містить результати досліджень, проведених для гранту Президента України на конкурсний проект № 0118U005233 «Механізми формування стратегічного управління в сфері національної безпеки України на основі системної стабільності інноваційної системи» Державного фонду фундаментальних досліджень.

Література

1. Aron R. Peace and War: A Theory of International Relations. New York: Double Day, 1966. 820 p.
2. National Security & Innovation Activities: Methodology, Policy and Practice / ed. by Prokopenko O., Omelyanenko V., Ossik Yu. Ruda Śląska: Drukarnia i Studio Graficzne Omnidium, 2018. 416 p.
3. Radosevic S. Innovation Policy Studies Between Theory and Practice: A Literature Review Based Analysis // STI Policy Review. 2012. Vol. 3, Issue 1. P. 1–45. URL: <http://discovery.ucl.ac.uk/1370638/1/STI%20Policy%20Review%20radosevic%202012.pdf>
4. Новикова И. В. Геоэкономика как «Новая мировая сетевая экономика». Saarbrücken: Palmarium Academic Publishing, 2016. 73 с.
5. Буренин А. В., Игошин И. Н. Геоэкономика и экономический суверенитет. Москва: АПРИКОМ, 2007. 208 с.
6. Шаклеина Т. А., Байкова А. А. Мегатренды. Основные траектории эволюции мирового порядка в XXI веке. Москва: Aspekt Press, 2013. 448 с.
7. Темников Д. Синергетический подход к анализу международной политики Опыт адаптации понятий // Международные процессы. 2009. № 2. С. 83–94.
8. Omelyanenko V. Analysis of innovation development and technology transfer models within the technology trajectory // International Marketing and Management of Innovations. 2018. Issue 3. URL: <http://immi.ath.bielsko.pl/2018/05/16/analysis-of-innovation-development-and-technology-transfer-models-within-the-technology-trajectory/>
9. Ибрагимова К. Основные теоретические подходы к осмыслению инноваций и инновационной политики в современной науке // Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 4. История. Регионоведение. Международные

отношения. 2014. № 4. P. 86–96. doi: <http://doi.org/10.15688/jvolsu4.2014.4.8>

10. Lengrand Louis & Associés, PREST and ANRT Innovation Tomorrow – Innovation Policy and the Regulatory Framework: Making Innovation an Integral Part of the Broader Structural Agenda, Innovation Papers No. 28, Directorate-General Enterprise. EUR 17052. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2002. 218 p.

11. Governance of Innovation Systems. Vol. 1. Synthesis Report. OECD, 2005. 118 p. doi: <http://doi.org/10.1787/9789264011038-en>

12. Science, Technology and Innovation Outlook. OECD, 2016. doi: <http://doi.org/10.1787/25186167>

13. Omelyanenko V. Analysis of conceptual aspects of institutional and technological design // Technology Audit and Production Reserves. 2017. Vol. 2, Issue 5 (40). P. 31–36. doi: <http://doi.org/10.15587/2312-8372.2018.128651>

14. Harrison A., Rahami D., Zember K. Voina za innovacii // Geopolitika. 2014. URL: <https://www.geopolitika.ru/article/voyna-za-innovacii>